

תיקון מעליות בשבת

הרב מנחם פרל
ראש מכון צומת

הלכה וטכנולוגיה

ח"י האלטה

ולא יאפשר לתקנה במהלך יום השבת, כן יחובר לחמ"ל בו ישב עובד נכרי שיפקח בשליטה מרחוק על כך שהמעלית לא תתקן.

לכאורה פתרון מושלם. אלא שפתרון זה הוא חלקי מאד וניזקו גדול מתועלתו. ראשית, אין דרך לאלץ את בתי המלון להתקין התקן זה בכל המעליות ולא לצנן שלא לתקן את המעליות בשבת לטובת כלל האורחים, שלעתים קרובות כלל אינם יהודים. יתרה מזו, עלות ההתקן שהציע תעלה את עלות אישור הכשרות של מכון צומת ביותר מ-800%! דבר שיסכן את דרישת אישור מכון צומת על מעליות השבת בכלל, והרצון לתקן יגרור נזק עצום. מפתח ההתקן סרב לאפשר למומחי מכון צומת לנסות להוזיל את מחיר ההתקן המיוחד.

אחזקה כשרת'

פיקוד השבת של מכון צומת מבוסס על הגדרות ייחודיות ב'מוח' של המעלית. השימוש במעלית, במיוחד במקומות ציבוריים, בהם השימוש רב, מחייב עבודות אחזקה תכופות. לעיתים לא רחוקות טכנאי שבא לבצע עבודות אחזקה עוקף את הגדרות השבת של מכון צומת, והנסיעה במעלית, גם אם היא עוצרת בכל קומה, כרוכה בחילול שבת. על כן אנהנו מגבילים את אישור הכשרות למעלית, לשלוש שנים בלבד. למען האמת, על פי ניסיונונו, בבתי מלון וכדומה, יש צורך לקצר את תקופת הכשרות לשנה בלבד.

למעשה

לדעת הרב צבי פסח פרנק (הר צבי קפ), אף לדברי הכתב סופר השימוש יאסר רק אם חילול השבת נעשה בידיעתו וברצונו של המשתמש. ובכן, תיקון המעלית בשבת ודאי נעשה בניגוד גמור לרצונם של אורחי המלון שומרי השבת.

הסוכה הזכוכית, הנניר ועוד מיוצרים בדרך כלל גם בשבת, עקב המחיר העצום של הפסקת תהליך היצור של מוצרים אלה ליום אחד. על אף שראוי לרכוש מוצרים שיוצרו דוקא כהלכה, למעשה מותר לרכוש ולהשתמש בסוכה, כוסות זכוכית או ספר ללא חקירה (בלתי אפשרית) באיזה יום יוצה, שכן הרוב מיוצר ביום חול והמיעוט בטל ברוב (קצוש"ע ילקו"י עא-עה).

במקביל ראוי ונצרך לדרוש מבית המלון תעודת כשרות בתוקף של מעלית השבת, ולוודא שגם אצלכם בבניין נעשתה בדיקה בשלוש השנים האחרונות.

שאלות בתחומי הלכה וטכנולוגיה אפשר לשלוח למכון צומת באמצעות הדוא"ל Tora@zomet.org

לפני כשבועיים פורסם באחד העיתונים כי בכל שבת מוקפצים עשרות טכנאי מעליות לתקן מעליות, כולל (או בעיקר) בבתי מלון. מגמת המתראיין לכתבה הייתה לומר כי אין ערך לאישור 'מעלית שבת' של מכון צומת, מאחר ומעליות רבות מתקונות בשבת, ומעלית שתוקנה ממילא איננה כשרה יותר לשימוש. האם אכן זו ההלכה ואלה פני הדברים?

'מעשה שבת'

שינוי (תרומות ב,ג): "המטביל כלים בשבת... המעשר והמבשל בשבת: שוגג - יאכל, מזיד - לא יאכל. הנוטע בשבת: שוגג - יקיים, מזיד - יעקור...". - היינו חז"ל אסרו להשתמש בתוצאה שנוצרה בשבת באיסור, בין אם איסורה מהתורה (המבשל) ובין אם איסורה מדברי חכמים (המטביל והמעשר).

האיסור 'רובץ' על תוצאת המלאכה לתמיד, היינו התבשיל שבושל בשבת אסור לנצח (אם בושל במזיד), במקרה של מים שהורתחו בשבת, הם יותרו בשימוש, לאחר קירורם. כך גם פסק השו"ע (שיחא), דין זה מכוּנה 'מעשה שבת'. אמנם האיסור ליהנות מהתבשיל לנצח חל על המבשל עצמו, לאחרים התבשיל מותר מיד במוצ"ש. הכתב סופר' (או"ח נ) חידש, שדין זה הוא דווקא כאשר הבישול נעשה באקראי לצורך אחרים, אך מסעדה הרגילה לבשל בשבת, הבשילה שבושלו בשבת אסורים לעולם על אורחיה. דעתו זו של הכתב סופר התקבלה בעולם ההלכה (ילקו"י שיחא,ו).

אם כן, כל המעליות אסורות בשימוש?

נתונים שהתקבלו לאחרונה במכון צומת מצביעים על כך שבכל שבת מתבצעים עשרות, ואולי מאות תיקוני מעליות בשבת בישראל. ולא מדובר בחילוף אנשים ממעלית שנתקעה, אלא בתיקון מעלית לצורך המשך חילול השבת. או 'מעלית שבת' שתאפשר לשומרי שבת להשתמש בה במהלך השבת, אף שלמעשה השימוש בה נאסר לעולם.

לעיתים גם, במלונות בהם כמה מעליות, כאשר מתקלקלת 'מעלית שבת', מעביד הטכנאי את הפעלת פיקוד השבת למעלית אחרת, גם פעולה זו האסורה בשבת, אוסרת את השימוש ב'מעלית השבת' ה'חדשה'. לפי זה, לא רק 'מעליות השבת' נאסרו בשימוש, אלא כל מעליות בתי המלון שתוקנו אי פעם בשבת אסורים (עד שיתקלקלו פעם נוספת ויתוקנו ביום חול).

מה הציע המתראיין?

המתראיין הציע לחייב כל מלון להתקין במעלית השבת התקן מיוחד שפיתח. התקן זה מסוגל להשבית כל מעלית שנתקעה בשבת

לדעת הרב צבי פסח פרנק, אף לדברי הכתב סופר השימוש יאסר רק אם חילול השבת נעשה בידיעתו וברצונו של המשתמש. ובכן, תיקון המעלית בשבת ודאי נעשה בניגוד גמור לרצונם של אורחי המלון שומרי השבת

הכל בס"ד

במלאת 18 שנה של חלוקת מזון למשפחות התורמים יזכו לקבל אות בס"ת לע"נ רבי אריה לוינ זצ"ל

במלאת 50 שנה להסתלקות רבי אריה לוינ זצ"ל נקיים בכל הארץ כנסים לזכרו

בהמלצת הרב"ג שמחה הכהן קוק | הרב"ג אריה שטרן | הרב"ג דב ליאור | הרב"ג שלמה משה עמאר

02-651-3111

לתרומות וארגון כנס בקהילתכם: www.khk.org 1800-20-33-20

קרן הצדיק ע"ש רבי אריה לוינ זצ"ל שע"י עמותת תנועת מחשבת הדור לעמותה אישור ניהול תקין ומוכרות לצורכי מס. בנק הדואר 7261364, 6513111@gmail.com

כל ההכנסות קודש לחלוקת מזון למשפחות

ע"י אדר ב' | צ"ע

4